

RIIGI TEATAJA

Nr. 27.

22. märtsil 1938.

Nr. 27.

- Art. 221. Isikutöestamise ja liikumise seaduse muutmise seadus.
222. Eesti-Poola vahelise tariifiprotokollki kinnitamise seadus. — Protokoll ja noot.
223. Tapaloomade keskmiste hindade ja nende järgi 1938/1939 majandusaastal võetava riigimaksu määrus.
224. Teadaanne Seaduste Kogule viitamise korra kohta.
225. Piiritusmonopoli alal järelevalve teostamise juhend politseile.
226. Piirituse kontrollaparaatide käsitamise juhend. — Joonised.
227. Eesti Vabariigi ja Suur-Briti ning Põhja-liri ühendatud Kuningriigi vahelise pakipostiga pakkide vahetamise kokkuleppe õiendus.
228. Teadaanne Eesti-Briti pakipostiga pakkide vahetamise kokkuleppe jõustumisest.
229. Teadaanne Roomas 23. novembril 1933 sõlmitud Raudteedel reisijate ja pagasiveo rahvusvahelise konventsiooni ja Raudteedel kauba-veo rahvusvahelise konventsiooni jõustumisest.
230. Otsus Põhiseaduse § 40 kolmandas lõikes p. 3 tähendatud omavalitsuste esinduskogude poolt valitava esindajatekogu valimise asjas.
231. Täiendus sundmäärusele jalgrataste registreerimise kohta Harjumaal.
232. Tartumaal 1938/1939 a. ajutisele maavalitsusele võetavate maksude määrus.

221. Isikutöestamise ja liikumise seaduse muutmise seadus.

Antud Riigihoidja poolt dekreedina 16. märtsil 1938.

Isikutöestamise ja liikumise seaduse § 19 ja 20 (RT 1930, 48, 308) muudetakse ning pannakse kehtima järgmises redaktsioonis:

§ 19. Diplomaatilised passid antakse:

- 1) Vabariigi Presidendile;
- 2) Riigivolikogu ja Riiginõukogu esimeestele;
- 3) Sõjavägede Ülemjuhatajale ja Sõjavägede Juhatajale;
- 4) Vabariigi Valitsuse liikmeile;
- 5) Õiguskantslerile, Riigisekretärile ja Riigikontrolörile;
- 6) diplomaatilisse koosseisu kuuluvaile välisesinduste liikmeile;
- 7) diplomaatilisse koosseisu kuuluvaile Välisministeeriumi ametnikele, samuti ka diplomaatilistele kulleritele;
- 8) Vabariigi ametkonsulitele;
- 9) Vabariigi Presidendi või Vabariigi Valitsuse poolt välismaale konventsionidele lähedatud või välismaa valitsuste või rahvusvaheliste ametlikkude organisatsioonide juurde nimetatud isikuile;

10) Riigikogu üldkoosoleku juhatause, Riigivolikogu juhatause või Riiginõukogu juhatause ülesandel välismaale saadetavaile Riigivolikogu ja Riiginõukogu liikmeile ning Riigivolikogu või Riiginõukogu ametkonda kuuluvatele isikuile — sõiduks välismaa parlamentide juurde või parlamentide rahvusvaheliste organisatsioonide konverentsidele ja koosolekuile;

11) endistele Vabariigi Presidentidele, Riigivanematele, Sõjavägede Ülemjuhatajatele ja pensionil olevatele saadikutele;

12) eelmistes punktides tähendatud isikute perekondadele, kusjuures perekonnaks loetakse abikaasa, isiku juures elutsevad vallalised tütreid ja alaealised pojad.

§ 20. Ametpassid antakse:

1) ametlikkudes ülesannetes välismaale lähedatud isikuile vastava ministri või keskasutise juhataja ettepanekul;

2) välisesinduste ametnikele, kes ei kuulu diplomaatilisse koosseisu;

3) kõrgemate õppeasutuste poolt välismaale lähetatud professoritele ja teistele õppejõududele;

4) Vabariigi aukonsulitele, kui nad on Vabariigi kodanikud;

5) Vabariigi aukonsulite sekretäridele, kui nad on Vabariigi kodanikud;

6) Vabariigi välisesinduste ja diplomaatilisse koosseisu kuuluvate välisesinduste liikmete majateenijatele, kui nad on Vabariigi kodanikud;

7) eelmistes punktides tähendatud isikute perekondadele, kusjuures perekonnaks loetakse abikaasa, isiku juures elutsevad vallalised tütreid ja alaealised pojad.

Tallinnas, 16. märtsil 1938.

K. Päts
Riigihoidja.

K. Eenpalu
Siseminister.

222. Eesti-Poola vahelise tariifiprotokolli kinnitamise seadus.

Antud Riigihoidja poolt dekreedina 16. märtsil 1938.

§ 1. Tunnustada kinnitatuks ning jõusse astunuks temas endas ettenähtud tähtajal Varssavis 19. veebruaril 1938 allakirjutatud Eesti ja Poola vaheline tariifiprotokoll ja selle kohta käiv noot.

§ 2. Avaldada ühes käesoleva seadusega protokolli ja noodi prantsuskeelne tekst eestikeelse tõlkega.

§ 3. Käesolev seadus hakkab maksma avaldamisega.

Tallinnas, 16. märtsil 1938.

K. Päts
Riigihoidaja.

Fr. Akel
Välisminister.

Tariifi protokoll.

Eesti Vabariigi Valitsus ja Poola Vabariigi Valitsus soovides soodustada ja arendada kaubandussuhteid mõlema maa vahel ja toetudes Eesti ja Poola vahelisele kaubanduse ja laevanduslepingule 19. veebruarist 1927 ja lisa-protokollile 5. juulist 1929, leppisid kokku järgnevates eeskirjades:

1) Eesti tollimaksud Poola tolliterritooriumilt pärinevatelt ja tulevatelt kaupadelt ei ületa kuni 31. detsembrini 1938 allpool kindlaksmääratud määrasid:

Eesti tollitariifi positsioon	K a u p a d e n i m e t u s	Tollimäär per 1 kg br. (Eesti kroonides)
62 p. 10 c	Taimed arstlisteks otstarveteks	0,50
159 p. 4	Lõhkeained, süütenöör ja tongid	1 tonni suurusele kontingendile 1,50
159 ex p. 4	Majandusministri loal ja eritingimustel	0,05

2) Poola tollimaksud järgnevateelt Eestist pärinevatelt ja tulevatelt kaupadelt ei ületa allpool kindlaksmääratud määrasid:

Poola tollitariifi positsioon	K a u p a d e n i m e t u s	Tollimäär 100 kg pealt (zlottides)
116 ex p. 6	haugid	26 ajavahemikul 1. VI. 38 — 30. VI. 38
116 ex p. 6	kohad	50 ajavahemikul 1. VI. 38 — 30. VI. 38
116 p. 7	latikad	33 ajavahemikul 1. IV. 38 — 30. VI. 38
116 ex p. 8	ahvenad	26 ajavahemikul 1. IV. 38 — 30. VI. 38
ex 488 ex p. 2	plastilised kunstlikud ained kaseiinist või formaliinist nagu galaaliit: b) blokkides, plaatides, lehtedes, kangides, torudes: I. töötlemata	195 kuni 31. XII. 1938

3) Käesolev protokoll ratifitseeritakse ja ratifikatsiooniaktid vahetatakse Tallinnas niipea kui võimalik.

Ta jõustub 15-dal päeval pärast ratifikatsiooniaktide vahetamist ja jääb kehtima kuni 31. detsembrini 1938.

T tehtud Varssavis kahes eksemplaris 19. veebruaril 1938.

E. Virgo.

Szembek.

VÄLISMINISTEERIUM

No. P. V. 82/20/1/3/38

Varssavis, 19. veebruaril 1938.

Härra Minister,

Poola ja Eesti vahelise tariifiprotokollil allakirjutamise puhul täna sel kuupäeval on mul au Teile teatada, et Poola valitsus kohustub võtma tarvitusele vastastikkuse eeldusel niipea kui võimalik ja äraootamata nimetatud protokollil vormilist jõustumist vastavalt selle punkt 3, vajalikud abinõud üldnimetatud protokollil sisuliste eeskirjade esialgseks rakendamiseks.

Täpne kuupäev, millest peale esialgselt rakendatakse üldnimetatud eeskirjad, määratakse hiljem lepinguosaliste omavahelisel kokkuleppel, vahe- tades selleks vastavad noodid.

Võtke vastu, härra Minister, minu kõrge lugupidamise kinnitus.

J. Szembek.

Härra Hans Markus,

Eesti Erakorraline Saadik ja Täievoliline Minister
Varssavis.

Protocole Tarifaire.

Le Gouvernement de la République d'Estonie et le Gouvernement de la République de Pologne désirant favoriser et développer les relations commerciales entre les deux pays et en se référant au Traité de Commerce et de Navigation entre l'Estonie et la Pologne en date du 19 février 1927 et au Protocole Additionnel du 5 juillet 1929, sont convenus des dispositions suivantes :

1) Les droits de douane estoniens pour les marchandises d'origine et en provenance du territoire douanier polonais ne dépasseront pas jusqu'à la date du 31 décembre 1938 les chiffres fixés ci-après :

Position du tarif douanier estonien	Désignation des marchandises	Droit de douane par 1 kg br. (en cour. est.)
62 p. 10 c	Plantes médicinales	0,50 pour le contingent d'une tonne
159 p. 4	Matériaux explosifs mèches et capsules	1,50
159 ex p. 4	sur autorisation du Ministre de l'Economie et dans les conditions spéciales	0,05

2) Les droits de douane polonais pour les marchandises suivantes d'origine et en provenance d'Estonie ne dépasseront pas les chiffres fixés ci-après :

Position du tarif douanier polonais	Dénomination des marchandises	Droits de douane par 100 kgs (en zloty's)
116 ex p. 6	brochets	26 Pendant la période 1. IV. 38—30. VI. 38
116 ex p. 6	sandres	50 Pendant la période 1. IV. 38—30. VI. 38
116 p. 7	brêmes	33 Pendant la période 1. IV. 38—30. VI. 38
116 ex p. 8	perches	26 Pendant la période 1. IV. 38—30. VI. 38
ex 488 ex p. 2	Matières plastiques artificielles à base de caséine et de formaline comme gallalithe: b) en blocs, plaques, feuilles, barres, tubes: I. non ouvrés	195 jusqu'au 31 décembre 1938

3) Le présent Protocole sera ratifié et les instruments de ratification en seront échangés à Tallinn aussitôt que possible.

Il entrera en vigueur le 15-ème jour après la date de l'échange des instruments de ratification et sera valable jusqu'au 31 décembre 1938.

Fait à Varsovie, en double exemplaire, le 19 Février 1938.
E. Virgo. Szembek.

MINISTERSTWO

SPRAW ZAGRANICZNYCH

No. P.V. 82/Es/1/3/38

Varsovie, le 19 février 1938.

Monsieur le Ministre,

A l'occasion de la signature en date de ce jour du Protocole Tarifaire entre la Pologne et l'Estonie, j'ai l'honneur de vous communiquer que le Gouvernement Polonais s'engage à prendre, sous réserve de réciprocité, le plus tôt possible et sans attendre l'entrée en vigueur formelle dudit Protocole, conformément à son point 3, des mesures nécessaires à l'effet de faire appliquer provisoirement les dispositions matérielles du Protocole susvisé.

La date précise à partir de laquelle les dispositions susmentionnées seront mises provisoirement en application, sera fixée ultérieurement, d'un commun accord, par les Parties Contractantes qui échangeront à cet effet des notes respectives.

Veillez agréer, Monsieur le Ministre, les assurances de ma haute considération.

Szembek.

S.E.

Monsieur Hans Markus
Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire
d'Estonie
à Varsovie.

223. Tapaloomade keskmiste hindade ja nende järgi 1938/1939 majandusaastal võetava riigimaksu määrus.

Antud Vabariigi Valitsuse poolt 16. märtsil 1938.

Alus: Tapaloomade pealt võetava riigimaksu seaduse § 2 (RT 1934, 101, 791).

Tapaloomade keskmised hinnad ja nende järgi võetav riigimaks määratakse kindlaks 1938/1939 majandusaastaks RT 1937, 101, 827 avaldatud Tapaloomade keskmiste hindade ja nende järgi 1937/1938 majandusaastal võetava riigimaksu määruises ettenähtud normides.

Tallinnas, 16. märtsil 1938.

Riigihoidja K. Päts.

Põllutööminister A. Tupits.

Riigisekretär K. Terras.

224. Kohtuministeeriumi teadaanne Seaduste Kogule viitamise korra kohta.

Kohtuminister teatab, et aluseks võttes Seaduste Kogu seaduses ettenähtud Seaduste Kogule viitamise korda, tehakse edaspidi viited seadustele, mis avaldatud Seaduste Kogu köidetes, järgmiselt:

Seaduste Kogu lühendi SK järel märgitakse rooma numbriga Seaduste Kogu köite number, esimese araabia numbrina SK köite väljaandmise aasta, teisena — köite jao number ja kolmandana — seaduse number, kusjuures aasta ja jao numbri järel asetatakse koma, näiteks:

Eesti Kultuurkapitali seadus (SK VI 1938, 2, 6).

Samas korras tehakse viited Seaduste Kogu köiteis avaldatud seaduste muutmise ja täiendamise korral, näiteks:

Pedagoogiumide seaduse (SK VI 1938, 1, 9) § 11 ja 12 muudetakse ja pannakse kehtima järgmises redaktsioonis: (järgneb tekst).

Edaspidi antavais uutes seadustes, mis oma sisult kuuluvad juba ilmunud köitesse, asetatakse seaduse pealkirja alla pärast seaduseandja äratähendamist lause, milles väljendatakse, et SK vastava köite vastav jagu täiendatakse järjekorra numbri all uue seadusega, näiteks:

Riigi kunstikoolide seadus

Antud Riigihoidja poolt dekreedina

Seaduste Kogu VI k. 1938. a. vlj. 1. jagu täiendatakse seadusega nr. 20 üldtöödud pealkirjaga: (järgneb seaduse tekst).

Tallinnas, 17. märtsil 1938. Nr. 2313.

Kohtuminister Joh. Müller.

225. Piiritusmonopoli alal järelevalve teostamise juhend politseile.

Antud Majandusministri poolt kokkuleppel Siseministriga Piiritusmonopoli seaduse (RT 1937, 83, 678) § 135 alusel.

Piiritusmonopoli seaduse (PMS) § 135 järgi politsei abistab maksu- ja Piiritusmonopoli ametnikke järelevalve teostamisel PMS § 128 loetletud ettevõtetes ning Maksukaristuste seadustiku (RT 1934, 88, 717 ja 1935, 9, 81) § 98 järgi politsei on kohustatud koguma andmeid ja toimetama juurdlust piiritusmonopoli vastu sihitud süütegudes. Peale selle näevad Piiritusmonopoli määruse (RT 1937, 103, 846) § 22, 26, 44, 45 ja 46 ette mõnesuguseid toiminguid, mis on tehtud ülesandeks politseile.

Politseiametnikud on seetõttu kohustatud tundma Piiritusmonopoli seadust, Maksukaristuste seadustikku ja Piiritusmonopoli määrust.

Üldtähendatud seaduste ja määruste alusel on politsei ülesanded Piiritusmonopoli järelevalve alal järgmised:

1. Politsei valvab selle järele, et väljaspool Majandusministri loaga tegutsevaid piiritus- ja piirituse-puhastustehaseid ei valmistataks ega puhastataks piiritust ei müügi, ega oma tarvitamiseks (PMS § 17 ja 18).

2. Politsei valvab selle järele, et piiritus- ja piirituse-puhastustehastest ei väljastataks piiritust Maksudevalitsuse või tema allasutise loata ning, et tehastes ei tarvitataks seal valmistatud, puhastatud või hoitavat piiritust (PMS § 45 ja 46).

3. Politsei valvab selle järele, et ilma Maksudevalitsuse loata ei hoitaks piirituse destilleerimise aparate (PMS § 34).

4. Kui on tarvis pitseerida piiritustehase seadiseid ja erakorralise juhuse tõttu ei ole võimalik selleks saata kohale maksuametnikku, siis politsei pitseerib piiritusmonopoli määruse (PMM) § 22 põhjal piiritustehase seadised maksuinspektori või maksuametniku sellekohasel volitusel.

Samuti vabastab politsei piiritustehase seadised plommide või pitserite alt ja uuendab need tarbe korral maksuametniku või maksuinspektori sellekohasel volitusel PMM § 26 ettenähtud juhtudel.

Pitseri või plommi pealepanemise, mahavõtmise või uuendamise kohta koostab politsei akti kahes eksemplaris, millest üks jäetakse kohale, kuna teine saadetakse kohalikule maksuinspektorile.

5. Kui politsei ilmub tehasesse vigastatud või hävinud plommi või pitseri uuendamiseks, siis selgitab ta kindlustiste vigastumise või hävimise põhjuseid. Kui seejuures ilmnevad Kriminaalseadustiku § 127 või Maksukaristuste seadustiku § 77 ettenähtud süüteotunnused, alustab ta juurdlust.

6. Kui piiritus- või piirituse-puhastustehases on hävinud piiritust ja maksuametnikul ei ole võimalik ilmuda kohale asja selgitamiseks, siis mak-

suinspektori või tehasepidaja teadaandel ilmutab politsei tehasesse ja kogub andmeid hävinud piirituse hulga ja hävimise põhjuste kohta (PMM § 44). Kogutud andmed saadab politsei kohalikule maksuinspektorile või annab üle asjaomasele maksuametnikule.

7. Politsei viibib PMM § 45 põhjal maksuinspektori kutsel piiritus- või piirituse-puhastustehases piirituse hävitamise juures.

8. Piirituse riisumise korral piiritus- või piiritus-puhastustehasest politsei teeb PMM § 46 põhjal kindlaks tehasest riisunud piirituse hulga.

9. Politsei valvab selle järele, et viinaladudes ja -kauplustes tagasivõetavate pudelite eest ei makstaks ega pakutaks väiksemat hinda, kui määratud ja tähendatud pudeli sildil (PMS § 99).

10. Politsei valvab selle järele, et piiritust ja viina ei kantaks ega veetaks monopolimärkideta, või ametliku pitserita või plommita üle 3 liitri saadetise kohta ja et toorpiiritust ei veetaks tehaste vahel ametliku saatekirjata (PMM § 150).

11. Eriotstarveteks odavama hinnaga müüdud piirituse tarvitamise alal politsei valvab selle järele:

a) et ei tarvitataks eriotstarbeks müüdud piiritust niisugusteks otstarveteks, milleks seda ametlikult määratud hinnaga müüakse kallimalt (PMS § 119);

b) et ei puhastataks denatureeritud piiritust eesmärgiga eraldada piiritusest denatureerivat ainet või vähendada piirituses selle aine mõju, maitset, lõhna või värvi ning, et ei puhastataks piiritust sisaldavat ainet, eesmärgiga eraldada sellest piiritust (PMS § 120);

c) et ilma Maksudevalitsuse eriloata ei müüdaks ega antaks edasi eriotstarbeks ostetud piiritust (PMS § 121).

12. Politsei valvab selle järele, et kõik piirituse salavalmistamise ja salakaubana sissevedamise juhtumid avastataks ja süüdlased vastutusele võetaks.

13. Kui politseiametnik oma ametikohuste täitmisel viibib kohas, kus müüakse või müügiks hoitakse piiritust ja viina, siis valvab ta selle järele, et piiritust ja viina oleks varustatud seaduse ja määruse kohaselt monopolimärkidega, et seal kus viina müük on lubatud ainult väljaviimiseks, ei müüda ega hoitaks piiritust ja viina lahtiselt, et müügikohtadega ühendatud paikades, nende hulgas ka elukorterites, ei kaubeldaks ega hoitaks seadusvastast piiritust ja viina ning et elukorterites ei hoitaks neid lahtiselt üle seadusega lubatud hulga (PMS § 93, 94).

14. Järelevalve toiminguid, mis ei ole seotud süütegude jälitamisega, on politseil õigus teostada Piiritusmonopoli seaduse § 128—131 ja 135 põhjal ilma, et tarvitseks olla põhjust kriminaaljälitamise algatamiseks.

Kuid väljaspool järelevalvele alluvaid kohti (PMS § 128) astub politsei tegevusse, kui selleks on põhjust, ainult Maksukaristuste või Kriminaalkohtupidamise seadustikkude põhjal.

15. Kõigist monopolisüütegudest, mis politsei on avastanud piiritus- ja piirituse-puhastustehases, kui ei ole võimalik juurdlustoimikut viivitamata edasi saata maksuinspektorile, teatab juurdlust toimetav politseiametnik hiljemalt 24 tunni kestel kohalikule maksuinspektorile, välja arvatud juhud kui maksuametnik on sündmuskohal ja talle on teatatud süüteost.

16. Kogutud andmed, mis politsei arvates ei põhjusta juurdluse algamist, tuleb Maksukaristuste seadustiku § 121 põhjal saata kohalikule maksuinspektorile.

17. Kui maksuametnikule avaldatakse tema ametikohuste täitmisel vastupanu või takistatakse teda maksuvalve seaduslike toimingute teostamisel, on politsei kohustatud maksuametniku sellekohasel nõudmisel maksuametnikule andma abi.

Samuti on politsei kohustatud maksuametnikke abistama salajaste piirustehaste ja monopolivarjamise avastamisel, nagu läbiotsimistel ja väljavõtmistel, kus maksuametnikul on karta vastupanu.

18. Kui maksuametnikel järelevalvele alluvaid piirituse- ja viinamüügi kohti nende kauge asukoha ja raske juurdepääsu tõttu on võimatu revideerida, siis võivad maksuinspektorid kokkuleppel kohaliku prefektiga teha ülesandeks kohalikule politseile revideerida sääraseid ettevõtteid. Politsei täidab neid ülesandeid sel korral, kui tema otsesed ülesanded seda võimaldavad. Vaidlused neis küsimusis maksuinspektori ja prefekti vahel lahendab Politseivalitsuse direktor.

Tallinnas, 12. jaanuaril 1938.

Majandusminister K. Selter.

Siseminister K. Eenpalu.

226. Piirituse kontrollaparaatide käsitamise juhend.

Antud Majandusministri poolt Piiritusmonopoli seaduse (RT 1937, 83, 678) § 56 p. 2 alusel.

1. peatükk.

Kontrollaparaadi kirjeldus.

1. jagu.

Üldeeskirjad.

1. Piirituse toodangu mõõtmiseks tarvitatakse piirustehastes kontrollaparaate, mis mõõdavad ja arvestavad automaatselt nendest läbijuhitud piirituse ja selles sisalduva alkoholi hulga mahu järgi.

2. Kontrollaparaadi esivaade on toodud joonises 1 ning skemaatiline piirituse läbivoolamine kontrollaparaadist — joonises 2.

Kontrollaparaat peab vastama põhijoontes alljärgnevatele nõuetele.

2. jagu.

Piirituse mahu mõõtmise ja arvestamise osad.

3. Piirituse mahu mõõtmiseks on aparaadil sellekohane trummel.

Oma kujult sarnleb trummel geomeetrilise silindriga, mille läbimõõt on 430 mm ja kõrgus 150 mm. Selles silindris asetseb teine väiksem silinder, mille läbimõõt on 125 mm ja kõrgus 170 mm ning millel on ühine telg suurema silindriga. Sisemine silinder on oma põhjalõigetega joodetud välise silindri põhjapindade külge. Sisemise ja välise silindri vahel asetsev tühi ruum, kuhu voolab piiritus, on jaotatud kolme ühesuurusesse jakku, igaüks mahuga 5 liitrit. Üksikud trumli jaod on omavahel ühenduses sisemise silindri pinnas asetsevate pilude kaudu. Igal trumli jaol on välise silindri pinnal pikuti pilu piirituse väljavoolamiseks. Silinder lamab oma teljega raami äärtel asetsevatel laagritel ja võib vabalt pöörelda.

4. Piiritus voolab vastuvõtusilindrist trumli tagumises küljes asetseva suu läbi sisemisse silindrisse. Viimasest voolab piiritus pilu kaudu trumli välise silindri ühte jakku, mille täitumise järel piiritus hakkab voolama trumli järgmisse jakku. Sellega kaotab trummel oma tasakaalu ja pöördub paremalt poolt vasakule. Seejuures tühjeneb trumli täidetud jagu ning täitub järgmine. Nõnda paneb kontrollaparaadist läbivoolav piiritus pöörlema trumli ja trumli pöördumine paneb omakorda liikuma trumli esiküljepoolse telje otsa külge rakestatud hammasratta kaudu ühendatud piirituselugeja numbriketad.

5. Piirituse mahu arvestamiseks on aparaadil sellekohane lugeja, millel on 5 avaust nendes asetsevate liikuvate numbriketastega. Igale numbriketale on märgitud numbrid 0 kuni 9 järgemööda, kusjuures äärmisele parempoolsele kettale on märgitud ka pooled numbrite vahed. Kuna trumli iga üksiku jao maht on 5 liitrit, siis arvestab ka piirituselugeja vedelikku 0,5 dekaliitri kaupa. Olenevalt sellest võib piirituselugeja registreerida aparaadist läbivoolanud vedeliku hulka maksimaalselt kuni 99999,5 dekaliitrini. Sellele järgneval trumli pöördumisel ilmuvad piirituselugeja numbriketaste kõigis avaustes nähtavale nullid ning arvestamine algab uuesti otsast peale.

3. jagu.

Piirituse kanguse ja alkoholi hulga mõõtmise osad.

6. Piirituse kanguse mõõtmiseks on aparaadil ujuk, vedru ja näitenool ühes ripatsiga. Ujuk sarnleb hermeetiliselt suletud geomeetrilise silindriga, läbimõõduga 200 mm ja kõrgusega 50 mm, mille maht on umbes 1500 ccm. Ujuki kest on valmistatud õhukesest vaskplekist ja täidetud atsetooniga 0° juures.

7. Ujuk, mis aparaadi tegevuse ajal on riputatud traatkonksu ja ripatsi abil vedru lahtise otsa külge, ujub vastuvõtusilindrisse voolanud piirituses teatavas sügavuses olenevalt piirituse kangusest. Vedru lahtine ots on ühendatud omakorda ka näitenoole kangi lühema otsaga ripatsi abil. Sellepärast oleneb vedru pingest ka näitenoole seis, mis projekteeritult näitenoole vastas asetsevale skaalale näitab piirituse kangust. Mida kangem piiritus, seda väiksem on ta erikaal ja seda sügavamale vajub piirituses ujuk ning seda kõrgemale tõuseb näitenoole ots, ja vastupidi.

8. Alkoholi arvestamise ülesannet täidab seadeldis, mis koosneb kolmlehest, vedajarattast, skaalast ühes kangi ja rullikesega, takistajast ja alkoholilugejast.

9. Aparaadist läbivoolanud piirituses sisalduvat alkoholi registreerib sellekohane lugeja eelnimetatud osade abil üldjoontes järgmiselt:

a) trummel iga oma jao täitudes pöördub paremalt vasakule; ühes trumliga pöördub ka trumli telje külge rakestatud kolmleht, mille servale toetub rullike, mis ühendatud skaalakangiga. Kolmlehe pöördumise tagajärjel langeb rullike oma raskuse mõjul kolmlehe tiiva paremat servapidi alla ning tõuseb seejärel järgmise tiiva vasakut servapidi üles. Seejuures liigub ka kang ühes skaalaga vasakult paremale ja paremalt vasakule, kusjuures skaala võngete arv on täpselt kooskõlas trumli 5-liitriliste valangute arvuga, sest kolmlehe tiibade arv on võrdne trumli jagude arvuga;

b) vasakule kaldub skaala alati ühe ning sama kauguseni, paremale võib aga skaala kalduda ainult kuni näitenoolega kokkupuutumiseni. Selle tagajärjel ja skaala servalõike erilise kuju tõttu moodustab skaala liikumine igal korral piirituse kangusele vastava kaare, mille suurus oleneb näitenoole asen-

dist: mida madalamale kaldub näitenool, s.o. mida lahjem on piiritus silindris, seda väiksema kaare kujundab skaala võnkumine, ja vastupidi;

c) iga kord, kui skaala liigub vasakule poole, haaravad takistaja-kambrites leiduvad kuulikesed vedajaratta pöia ja veavad ratast edasi sama kaare võrra, nagu teeb seda skaalagi. Vedajaratta pöia poolt tehtud kaare suuruse arvestab alkoholilugeja, mille liitrite-ketta küljes asetsev hammasratas on ühendatud vedajaratta teljele rakestatud hammasrattaga;

d) skaala liikumisel paremale jääb vedajaratas liikumatuks, sest teda pidestavad tugiplaadi küljes asetsevas takistaja-kambrites leiduvad kuulikesed. Selle tõttu arvestab alkoholilugeja alkoholi ainult sel juhul, kui liigub vedajaratas, mille pöia liikumise tee pikkus on päriproportsionaalne skaala liikumise kaarega; viimane aga oleneb ühest või teissugusest näitenoole asendist, mis omakorda oleneb ujuki vajumisest resp. piirituse kangusest.

10. Alkoholi hulga arvestamiseks on aparaadil alkoholilugeja. Alkoholilugejal on kuus avaust, milledes asetsevad liikuvad numbrikettad. Igale numbrikettale on märgitud numbrid 0 kuni 9 järgemööda. Seega võib alkoholilugeja registreerida aparaadist läbivoolanud piirituses sisalduvat alkoholi-hulka maksimaalselt kuni 999999 liitrini. Sellele järgneval vedajaratta liikumisel ilmuvad alkoholilugeja numbriketaste kõigis avaustes nähtavale nullid ning arvestamine algab uuesti otsast peale.

Et vedajaratas trumli pöördumise korral oma inertsit tõttu edasi ei liiguks, selleks on ta pidurdatud vastava piduri kaudu.

4. jagu.

Piirituse mahu ja alkoholi hulga mõõtmise ühised osad.

11. Aparaaati voolava piirituse kogujaks on vastuvõtusilinder, kuhu asetatakse ka ujuk. Kui piirituse pind vastuvõtusilindris on tõusnud tarviliku kõrguseni, siis hakkab piiritus toru kaudu pidevalt silindrist trumlisse voolama ning vedeliku pind silindris jääb püsima teatavale kõrgusele. Ainult sel juhul, kui destillatsiooni juures jahutajast piiritust vastuvõtusilindrisse rohkem voolab, kui sealt toru kaudu trumlisse suudab ära voolata, võib vedeliku pind vastuvõtusilindris tõusta harilikust kõrgemale. Et vältida piirituse valgumist üle vastuvõtusilindri ääre, selleks on silinder varustatud lisakarbikesega, millest piiritus sellekohase toru kaudu juhitakse ülejooksunõusse.

12. Et kõigi piirituskihtide kangus silindris oleks ühesugune, selleks on silindri sissejooksu- ja väljajooksutorustik paigutatud sääraselt, et silindrisse voolanud piiritus seguneks ja oleks ühesuguse kangusega nii ülemistes kui alumistes kihtides. Piiritus voolab esialgu segajasse, millest põhjas leiduvad lahjemad piirituskihid juhitakse toru kaudu silindri ülemisse ossa, kangemad piirituskihid aga silindri alumisse ossa. Silindris toimub piirituse segunemine sel teel, et silindri põhjas asetsev kangem ja erikaalult kergem piiritus tõuseb ülespoole, ülevalt aga langeb lahjem ja erikaalult raskem piiritus allapoole. Trumlisse jookseb piiritus silindrist samuti kahe toru kaudu — alt ja ülevalt, selleks et piiritus ka trumlisse voolaks keskmises kanguses.

5. jagu.

Muud osad.

13. Alus, küna ja raam moodustavad kontrollaparaadi kere, millele on kinnitatud kõik ülalloetletud aparaadi üksikud osad. Et kaitseda aparaati

välise mõjustuste eest, selleks on ta kaetud kahekordse kattega, millest sise-mine on rauast ja väline tsinkplekist. Mõlemad katted on valmistatud nii, et nende ühenduskohti kontrollaparaadi alusega on võimalik kindlustada plommidega. Katted on lugejate kohal varustatud klaasist vaateakendega, et oleks võimalik jälgida lugejate näitamist.

14. Destilleerimiskäigu jälgimiseks, samuti korratu destillatsiooni puhul sogase piirituse ja meski aparaati sattumise vältimiseks seatakse jahutaja ja aparaadi vahele ülles sellekohane klaaskupliga varustatud filter, millele tuleb vaadata kui kontrollaparaadi lahutamatuks osale.

2. peatükk.

Kontrollaparaadi üllesseadmine ja ühendamine destilleerimisseadeldisega.

15. Kõigepealt vaadatakse järele aparaadi alusmüür ja kontrollitakse, kas see on ehitatud määruuses ettenähtud nõuete kohaselt. Alusmüürile seatakse raudpann ja ankrupoldi otsast pistetakse läbi kiil, mis kindlustatakse plommiga. Nüüd tõstetakse aparaat ettevaatlikult alusmüürile nii, et ristplaadi poldid läbistaksid aparaadi platvormi kõrvad. Mutrid keeratakse esialgu ainult kergelt poltidele. Kui sifoontoru või vastuvõtusilindri lisakarbikesest tuleva toru otsad ei satu hästi alusmüüri sisse monteeritud ülejooksutoru suu kohale, siis tuleb aluse ülapinna sisse kinnitada pikergune metall-lehter, mille kaudu ülejooksev piiritus voolaks korralikult ülejooksunõusse.

16. Seejärel seatakse vesiloe abil alus täiesti rõhtasendisse, keeratakse mutrid lõplikult kinni ja kindlustatakse plommidega. Pärast seda vaadatakse üle ja puhastatakse kõik aparaadi lahtikäivad osad. Ujuki järelevaatusel tuleb eriti tähele panna, et selle alumisel pinnal ei oleks nõgusid ega lohkusid, kuhu võiksid koguneda õhumullikesed aparaadi tegevuse ajal. Samuti katsetatakse käte vahel, kas ujuki pind on küllaldaselt vastupidav välisele survele.

17. Silindri ja filtri liidete ja jootekohtade vastupidavuse proovimiseks täidetakse need kuuma veega ja kontrollitakse, kas torud ja käigud ei ole ummistunud. Samuti proovitakse ka trummel kuuma veega ning kontrollitakse üksikute jagude mahutust 5-liitrilise mõõtmisnõuga.

18. Seejärel keeratakse lahti vedru seadekruvi, vedru vaba ots tõstetakse üles ja trummel asetatakse oma laagritele ning ühendatakse viimane vastuvõtusilindriga toru kaudu. Vedru lastakse alla oma kohale ja ühendatakse ripatsiga nii, et näitenõole ots ei puutuks kokku skaalaga mingisuguses trumli asendis. Pärast seda reguleeritakse aparaat III peatükis ettekirjutatud korras ning piirituse- ja alkoholilugeja näitamised seatakse nullidele.

19. Tehase tegutsemise kestel ei tohi temperatuur aparaadi katte all tõusta üle $+30^{\circ}\text{C}$ ega langeda alla $+4^{\circ}\text{C}$.

Temperatuuri kontrollimiseks paigutatakse aparaadi vastuvõtusilindrisse maksimaaltermomeeter ning alkoholilugeja peale — minimaaltermomeeter ja harilik termomeeter.

20. Seejärel kaetakse aparaat raud- ja tsinkkattega ning järgmised kohad kindlustatakse plommidega: raudkatte ülemisi nurki läbistavad raudvarvad ja hingede poldid, tsinkkatte ja aluspanni nurki läbistavad raudpulgad ning tsinkkatte vaateklaasi raam sääraselt, et klaasi ei saaks raamist välja võtta ilma plommi või klaasi vigastamata.

Enne aparaadi ja destilleerimisseadeldise ühendamist tuleb järele vaadata, et seadeldise piiritusauru- ja piiritustorud oleksid puhtad ja et need ei laseks auru ega vedelikku läbi.

21. Filter ühendatakse jahutajast väljuva piiritustoruga. Filtri ühendamisel tuleb silmas pidada, et filtri kallajatoru ots seisaks püstsihis vähemalt 15 cm võrra madalamal jahutaja piirituse väljavoolutoru alumisest pinnast. Vastavalt sellele seatakse kohale ka filtri raudtugi. Filtrisse asetatakse tehasepidaja kulul maksuametniku poolt võrreldud termomeeter ja klaasalkoholomeeter. Filter kaetakse klaaskupliga ning viimase ühendused, samuti ka torude liitekohad kindlustatakse plommidega.

22. Aparaat ühendatakse filtriga toru kaudu, mille liitekohad aparaadiga kinnitatakse flanšside, poltide ja mutrite abil ning kindlustatakse plommidega. Tarbekorral tuleb torude liitekohtade tihendamiseks asetada liitekohtade vahele nahk- või papptihendid.

Piirituse kogunõuga ja ülejooksunõuga ühendatakse aparaat samal viisil nagu filtriga ning ühenduskohad kindlustatakse plommidega. Kui ülejooksunõu on paigutatud sellekohasesse kasti, siis kindlustatakse ka viimane plommidega.

23. Aparaaadi ülesseadmisel, puhastamisel, kokkupanemisel ja reguleerimisel tuleb aparaati ja selle üksikuid osi käsitseda äärmise ettevaatuse ja hoolega, pannes erilist rõhku järgmistele asjaoludele:

a) et kruvide keeramisel ei leiaks aset vindi ülekeeramine;

b) et vedru mutter ja kontrmutter keerataks kokku tihedalt, kuid mitte pingselt;

c) et trumlit pöörataks aegamööda nii, et vedajaratta arve taatlemisel trummel pöörleks sama pidevalt ja ühtlaselt nagu vedeliku läbivoolamiselgi;

d) et oleks välditud tõuked skaala ja näitenoole kokkupuutumisel;

e) et kõik aparaadiosad oleksid korralikult puhastatud ja õigesti kokku pandud.

24. Aparaaadi liikuvate osade õlitamiseks võib tarvitada ainult Maksudevalitsuse laboratooriumi poolt lubatavaid määrdeõlisid. Aparaaadi liikuvatest osadest vajavad õlitamist peaaesjalikult trumli telg ja laagrid, näitenoole koonuslaagrid, vedajaratta ja rullikese teljed pussidega, lugejate ketaste teljeotsad ja laagrid. Määrida ei tohi piduriharjade, vedajaratta, takistaja kambrite ja kuulikeste tööpindu.

Osade puhastamiseks võib tarvitada uhetud kriiti ja kõige peenemat mirgeltolmu segatult piiritusega või mirgelpaberit.

25. Kui tehas ei alusta tegevust kohe pärast aparaadi ülesseadmist, siis suletakse aparaadi sisse- ja väljavoolu-avaused puupruntidega ja need kindlustatakse plommidega nii, et prunte ilma plommi või prundi vigastamata ei saaks välja võtta.

3. peatükk.

Kontrollaparaadi reguleerimine.

1. jagu.

Tareerimine.

26. Tareerimiseks loetakse aparaadi vedrule õige pikkuse ja asendi andmist. Tareerimisele asumisel tuleb hoolitseda selle eest, et temperatuur aparaadi ruumis oleks võimalikult samasugune, nagu see on tehase tegevuse ajal.

Tareerimist toimetatakse järgmistes punktides ettenähtud korras.

27. Vedrule asetatud ripatsil ettenähtud kohtadele riputatakse 0—0 vihid, kusjuures vedru kontrmutter peab olema kinni keeratud lõpuni. Mõle-

mad seadekruvid raami vasakul äärel keeratakse käega kõvasti kinni nii, et näitenoole otsal leiduv joon puutuks skaalaga kokku 0 ja 10. joone vahel. Seejärel keeratakse seadekruvi võtmega kinni nii, et näitenoole joon kujundaks skaala 0 joonega ühise sirgjoone.

28. Võttes ära 0—0 vihid, asendatakse need 100—100 vihtidega. Skaala lähendatakse ettevaatlikult näitenoolele ja vedru paremal otsal asetseva mutri keeramisega muudetakse vedru pikkust nii, et näitenoole joon moodustaks skaala 100. joonega ühise sirgjoone. Seejärel asendatakse 100—100 vihid jällegi 0—0 vihtidega ning parandatakse tekkinud näitamise viga 0—0 vihtide juures ühe või teise seadekruvi pingumale keeramisega.

29. On kõrvalekaldumine 0—0 vihtide juures parandatud, õiendatakse noole näitamine 100—100 vihtide juures mutri ja kontrmutri keeramisega. Seda tehakse niikaua kuni on kõrvaldatud noole näitamis-eksed mõlemal skaalajoonel.

30. Kui see on saavutatud, asetatakse ripatsile 80—80 vihid. Aparaaadi korrasoleku puhul ning 0—0 ja 100—100 vihtide õige tareerimise korral peab näitenoole joon moodustama ka skaala 80. joonega ühise sirgjoone. Kui aga näitenoole joon ei ühtu skaala 80. joonega, siis tuleb näitamine õiendada samuti, nagu seda tehakse 100—100 vihtide juures. Pärast näitamise õiendamist tuleb kontrollida näitenoole seis 100—100 ja 0—0 vihtide juures.

31. Kui aparaaadi tareerimisel osutub võimatuks saavutada näitenoole joone täpset kokkupuudet skaala kõigi kolme (0, 100. ja 80.) joonega, siis võib tähele panemata jätta ekse 0—0 vihtide juures tingimusel, et see ei ületaks üht skaalahammast. 100. ja 80. joonega peab aga näitenoole joon igal juhul täpselt ühtuma.

2. jagu.

Vedajaratta arve taatlemine.

32. Pärast aparaaadi tareerimist asetatakse ripatsile 100—100 vihid ja trummel pööratakse niisugusesse asendisse, et ekstsentriku rullike jääks seisma kolmlehe tiiva ülemise serva keskpaika. Takistaja-kambri kattelhe kruvi külge kinnitatakse sellekohane noonius nõnda, et vedajaratta põial leiduv märk ühtub nooniusse keskmise joonega. Trumlit ettevaatlikult käsitsi või vee läbilaskmise teel vasakule poole pöörates vaadatakse järele, kas vedajaratta märk tuleb oma endisesse kohta tagasi, s.o. nooniusse keskmise joone kohale, pärast 10-ndat trumlivalangut. Kõrvalekaldumine ühele või teisele poole ei või ületada nooniusel 1 millimeetrit.

33. Samal viisil taadeldakse arvet vedajaratta järgi ka 80—80 vihtidega, kusjuures märk vedajarattal peab oma esialgsele paigale jõudma pärast 25-ndat trumlivalangut. Kõrvalekaldumine ühele või teisele poole 80—80 vihtide juures ei või ületada nooniusel 2,5 millimeetrit.

3. jagu.

Ujuki näitamise kontrollimine.

34. Pärast aparaaadi tareerimist ja vedajaratta arve taatlemist asetatakse ujuk oma kohale ja selle näitamist piirituses võrreldakse alkoholomeetri näitamisega. Seejuures tuleb silmas pidada, et ujuk proovitaks piirituses, mille alkoholisisaldus oleks võimalikult ühesugune tehases valmistatava piiritusega ning mille temperatuur oleks ligikaudu normaalne, s.o. $+15^{\circ}\text{C}$. Piiritus segatakse hästi läbi, et see kõigis oma kihtides oleks ühesuguse kangusega. Ujuki temperatuur peab olema sama mis piirituselgi silindris. Selle saavu-

tamiseks peab ujuk vähemalt $\frac{1}{2}$ —1 tund enne proovimist asetatama piiritusesse. Ühtlasi tuleb ka metall-alkoholomeetri temperatuur samal viisil viia piirituse temperatuuriga ühte.

35. Selle järel mõõdetakse alkoholomeetriga silindris oleva piirituse kangus ning riputatakse ujuk vedrule. Ligindades skaalat noole otsale, vaadeldakse kas skaala puutub kokku noolega püsivalt ühel ja samal koha lning tehakse kindlaks piirituse kangus näitenoole järgi skaalal.

36. Kui piirituse temperatuur silindris on $+15^{\circ}\text{C}$, siis peab näitenoole järgi skaalal leitud piirituse kangus ühtuma alkoholomeetri abil kindlakstehtud piirituse kangusega. Lahkumine ei tohi ületada 0,1 %.

Ujuki näitamise võrdlemisel tuleb arvesse võtta: kontrollaparaadi skaalal — $\frac{1}{2}$ hammast, alkoholomeetril — $\frac{1}{2}$ joonevahet ja termomeetril — $\frac{1}{4}$ kraadi.

37. Kui ujuki näitamise võrdlemist ei saa toimetada täpselt $+15^{\circ}\text{C}$ juures, siis nool ei näita skaalal piirituse tõelist kangust, vaid vähem või rohkem, olenedes sellest, kas piirituse temperatuur silindris on alla või üle $+15^{\circ}\text{C}$.

4. peatükk.

Kontrollaparaadi näitamise võrdlemine piirituse tegeliku saagiga.

38. Aparaaadi näitamist võrreldakse piirituse tegeliku päevase saagiga maksuametniku poolt esimesel piirituse destilleerimisel ning igakordsel piiritustehase revideerimisel või kontrollimisel.

39. Aparaaadi näitamise võrdlemisel märgitakse enne destilleerimise algust üles alkoholi- ja piirituselugeja näitamised, tühjendatakse täielikult piirituse kogunõu ning kindlustatakse viimane tarbe korral ka plommidega.

Selle järel alatakse piirituse destilleerimist, mille kestel jälgitakse üldist destilleerimiskäiku, samuti piirituse temperatuuri filtris ja õhu soojust aparaadis katete all.

40. Piirituse destilleerimise lõppedes märgitakse uuesti üles alkoholi- ja piirituselugeja näitamised ning numbriketaste edasiliikumise alusel saadakse teada aparaaadi poolt päevase saagina arvestatud alkoholi hulk ja piirituse maht. Alkoholi hulga jagamisel piirituse mahuga saadakse teada piirituse keskmine kangus aparaaadi näitamise järgi mahuprotsentides.

41. Seejärel tehakse kindlaks kogunõusse voolanud piirituse maht mõõdukepi ja selle kangus — metall-alkoholomeetri abil ning saadud andmete põhjal arvutatakse välja kogunõus leiduv alkoholi hulk. Seejuures tuleb eriti rõhku panna sellele, et enne proovi võtmist piiritus kogunõus küllaldaselt läbi segataks, nõnda et kõik kihid oleksid ühesuguse kanguse ja temperatuuriga.

42. Aparaaadi arvestatud ja kogunõus leitud alkoholi hulcade võrdlemisel arvutatakse aparaaadi näitamise ekse, kusjuures see ei tohi ületada $\pm 0,4\%$ võrreldes piirituse tegeliku saagiga.

43. Lugejate näitamise ülesmärkimisel tuleb silmas pidada järgmist: kui mõne avause kettal on nähtavad kaks numbrit, siis võetakse nendest arvesse väiksem, välja arvatud allkoholilugeja äärmine parempoolne liitrite-ketas, millel võetakse arvesse see number, mis on lähemal avause keskkohale; kui aga mõlemad numbrid on avause keskkohast ühekaugusel, siis võetakse arvesse väiksem number ja arvatakse sellele veel juurde 0,5 liitrit. 9 ja 0 nähtavuse korral loetakse 9 väiksemaks kui 0.

5. peatükk.

Kontrollaparaadi avamine ja sisemine vaatlus tehase tegevuse kestel.

44. Aparaat avatakse tehase tegevuse kestel sisemiseks vaatluseks järgmistel juhtudel:

- a) iga 75 päeva möödumisel, arvates aparadi viimasest reguleerimisest;
- b) kui aparadi näitamise ekse ületab lubatud määra ja
- c) kui aparaat on tegevuse ajal rikki läinud või temasse on sattunud meskit.

45. Avamisel võetakse aparadilt kindlustised ja katted ära ning toimetatakse aparadi sisemist vaatlust alljärgnevais punktides ettenähtud eeskirjade kohaselt. Pärast seda reguleeritakse aparaat III osas ettenähtud korras ning kaetakse uuesti katetega ja kindlustatakse plommidega.

46. Aparadi avamisel tehase tegevuse ajal, kui aparaat töötab muidu korralikult, ei tule aparadi kõiki osi võtta koost lahti, vaid võib piirduda ainult vaatlemisega, kas aparadi osad on korras ning mida näitavad termomeetrid vastuvõtusilindris ja alkoholilugejal. Seejärel võetakse alkoholomeetrilised osad aparadi küljest ära, vaadatakse üle, puhastatakse korralikult puhtaks ja asetatakse uuesti oma kohtadele tagasi. Aparadi tareerimisel ei ole tarvis ujukit silindrist välja võtta, vaid vedru otsast ära võttes riputatakse ta traatkonksu pidi silindri serva külge. Trumli laagritele kallatakse juurde õli, kui see osutub tarvilikuks.

47. Korratu tegevuse puhul, s.o. kui aparadi näitamise ekse ületab lubatud määra, avatakse aparaat samas korras kui tehase tegevuse ajalgi. Kuid siin ei piirdu ametnik mitte ainult nende toimetustega, mis ette nähtud eeltähendatud juhuks, vaid tuleb jõuda ka selgusele, millest on tingitud ebaõige näitamine. Ebaõige näitamise põhjusteks võivad olla tareerimise muutumine, mõne aparadiosa liigne kulumine või roostetamine, mõne üksiku kruvi pinge lõdvenemine jne.

Kui termomeetrite näitamisid on ületanud lubatud piirid, siis tuleb erilist rõhku panna ujuki näitamise võrdlemisele, sest niisugusel juhul võib ujuki maht olla muutunud ning selle kest välja veninud ja pehmenenud.

48. Aparadi rikke korral või kui aparati on sattunud meskit, avatakse aparaat nagu eelmistelgi juhtudel ja võetakse rikke põhjuse selgitamiseks või puhastamiseks koost lahti. Aparadi lahtivõtmisel pannakse tähele iga üksikosa seisukord ning kirjeldatakse seda aktis. Kui rike leitakse ja seda võib koha peal kõrvaldada, siis teeb seda maksuametnik ise; aparadi silindri, selle torude või trumli jootekohtade läbiimbumise korral aga — vastavad oskustöölisel maksuametniku juhtimisel.

Kõigil muil juhtudel saadetakse aparaat või selle osad rikete parandamiseks Maksudevalitsuse laboratooriumi, kusjuures lugejaid, ujukit ühes vedru ja tareerimisvihtidega, silindrit ühes torustikuga ja trumlit võib saata ka lahus aparadist. Aparadi pakkimine kastidesse tehasesst ärasaatmise korral toimub Maksudevalitsuse direktori korralduste järgi.

49. Aparaatide väiksemate rikete kõrvaldamiseks ja parandamiseks varustab Maksudevalitsuse laboratoorium maksuinspektoreid aparadi lihtsamate tagavaraosadega ja kõigi vahenditega, mis on tarvilikud aparadi kokkupanemiseks, puhastamiseks ja reguleerimiseks.

6. peatükk.

Kontrollaparaadi lahutamine destilleerimisseadeldisest tehase tegevuse lõpetamisel.

50. Aparaat lahutatakse destilleerimisseadeldisest 7 päeva kestel arvates piirituse valmistamise lõpp-päevast, pidades seejuures silmas alljärgnevaid juhendeid.

51. Tähendades üles lugejate näitamised, võetakse aparaadilt kindlustised ja katted ära ning kontrollitakse maksimaal- ja minimaaltermomeetrite näitamisi. Ühtlasi vaadatakse, kas aparaadi liite- ja jootekohtadest ei ole läbi imbunud piiritust.

Seejärel kontrollitakse tareerimist, vedajaratta arve suurust ja ujuki näitamist. Kui tareerimises, vedajaratta arves või ujuki näitamises leitakse sääraseid vahesid, mis ületavad lubatud piirid, siis tehakse kindlaks põhjused, milledest need võivad olla tingitud.

Pärast seda tühjendatakse trummel, vastuvõtusilinder ja filter piiritusest ning lahutatakse aparaadist filter ja ülejooksunõu, võttes viimastelt maha ka kindlustised.

52. Nüüd võetakse aparaat koost lahti ja vaadatakse järele üksikute osade seisukord ning tõstetakse alus ühes künaga alusmüürilt maha. Samuti võetakse ära alusmüürilt sifoontoru kohta paigutatud lehter ja raudpann ning vaadatakse järele ka alusmüüri ja ankru seisukord. Pärast järelevaatust paigutatakse lehter, raudpann ja aparaadi alus ühes künaga alusmüürile tagasi. Kõik aparaadi küljest äravõetud osad puhastatakse korralikult puhtaks ja aparaat pannakse uuesti kokku. Seejuures ei keerata aga üksikuid kruvisid liigselt pinguli. Noolnäitaja telje koonuste ja selle koonuslaagrite vahele seatakse kuiv puuvillavatt ning lugejad paigutatakse ilma juhtekruvideta veidi vasemale, et nad ei oleks raketatud trumli ja vedajaratta telgede otsas leiduvate hammasrattastega. Takistaja-kambritest jäetakse välja kuulikesed ning need paigutatakse ühes lugejate juhtekruvidega riidetükikesse seotult raami külge. Ujuk ühes traatkonksuga asetatakse vastuvõtusilindrisse ning noolnäitaja ripatsile riputatakse tareerimise vihid 80—80. Aparaaadi sisse- ja väljavooluavaused suletakse puupruntidega ning aparaat ise kaetakse peale raud- ja tsinkkatte veel puukastiga; puuprundid ja puukast kindlustatakse plommidega.

53. Samuti puhastatakse ka filter ühes torudega korralikult puhtaks, paigutatakse oma pakkimiskasti ja viimane kindlustatakse plommidega.

54. Tehase tegevuse vaheajaks jäetakse aparaat ühes filtriga hoiule tehase pidajale või selle volinikule, kes on kohustatud seda hoidma heapere-meheliku hoolega ning kaitsema vigastamise ja rikkumise eest.

Sama korra järgi toimitakse ka tehase tegevuse ajutise katkestuse puhul, kui see kestab üle 15 päeva.

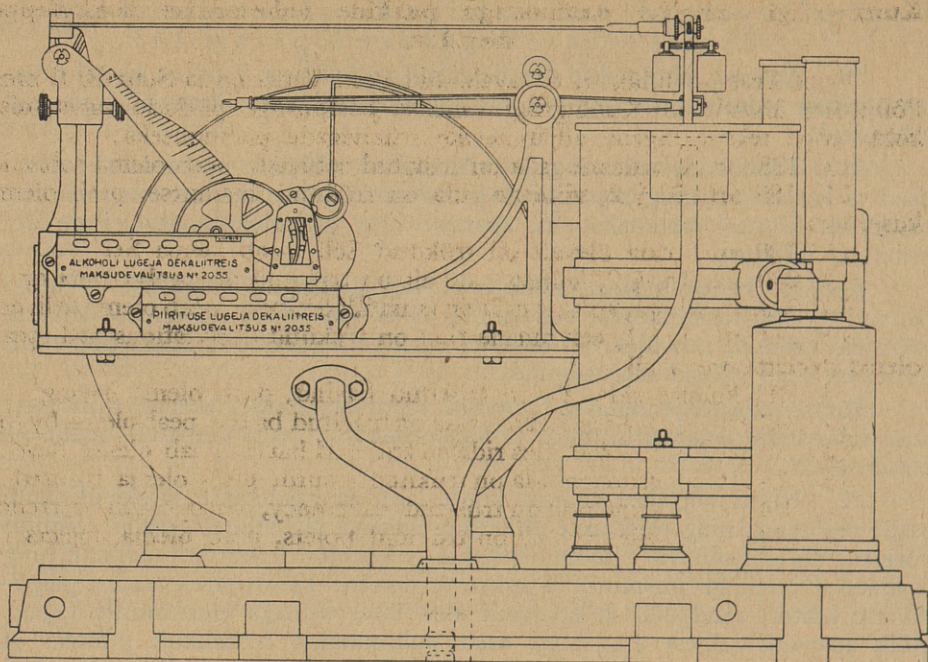
55. Aparaaadi ülesseadmise, reguleerimise, sisemise vaatluse, lahutamise ja näitamise võrdlemise kohta teeb maksuametnik sellekohase sissekande aparaadiraamatusse, mis välja antakse Maksudevalitsuse laboratooriumi poolt igale aparaadile ühes tunnistusega aparaadi proovimise kohta.

Tallinnas, 27. jaanuaril 1938.

Majandusminister K. S e l t e r.

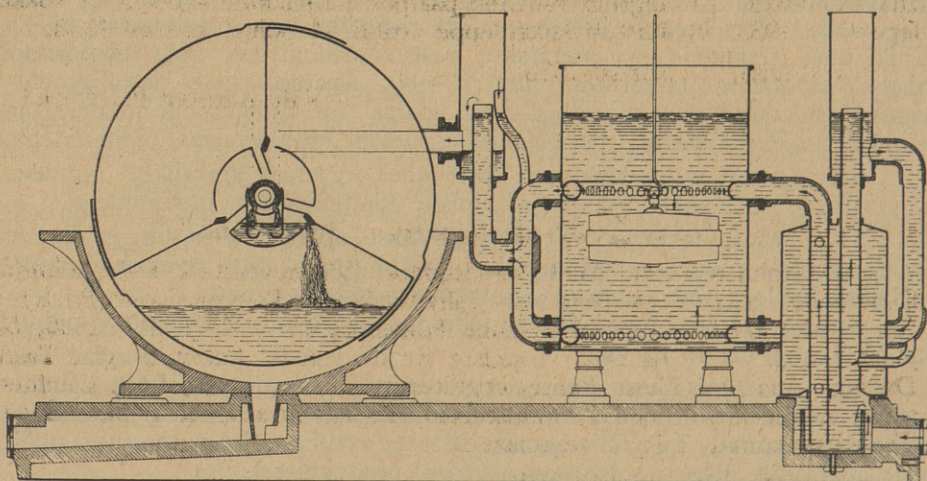
Maksudevalitsuse direktor H. K u k k.

Joon. 1.

Kontrollaparaadi esivaade.

Joon. 2.

Piirituse skemaatiline läbivoolamine kontrollaparaadist.

227. Eesti Vabariigi ja Suur-Briti ning Põhja-Iiri ühendatud Kuningriigi vahelise pakipostiga pakkide vahetamise kokkuleppe õiendus.

Riigi Teatajas 1938, 9, 61 avaldatud Eesti Vabariigi ja Suur-Briti ning Põhja-Iiri ühendatud Kuningriigi vahelise pakipostiga pakkide vahetamise kokkuleppe tekstis lugeda alljärgnevate trükivigade paranduseks:

Lk. 188 art. 4, viimane rida on trükitud sobivad, peab olema sobivaid

Lk. 189 art. 6, § 2, viimane rida on trükitud kusjuurse, peab olema kusjuures

Lk. 190 viies rida ülevalt on trükitud Sell, peab olema Sel

Lk. 200 art. 13, § 2, kolmas rida alt on trükitud of, peab olema or

Lk. 200 art. 15, § 1, kolmas rida on trükitud delibery, peab olema delivery

Lk. 211 art. 7, § 1, eelviimane rida on trükitud declarations hall, peab olema declarations shall

Lk. 211 kolmas rida alt on trükitud havind, peab olema having

Lk. 212 art. 10, 1. lõige kolmas rida on trükitud ba the, peab olema by the

Lk. 212 art. 10, 1. lõige viies rida on trükitud harve, peab olema have

Lk. 214 art. 20, esimene rida on trükitud insurd, peab olema insured

Lk. 214 art. 20, teine rida on trükitud coudurrency, peab olema currency

Lk. 214 art. 21, viies rida alt on trükitud objets, peab olema objects

228. Välisministeeriumi teadaanne.

Välisministeerium teatab, et Londonis 21. juulil 1937 ja Tallinnas 14. detsembril 1937 allakirjutatud Eesti Vabariigi ja Suur-Briti ning Põhja-Iiri Ühendatud Kuningriigi vaheline pakipostiga pakkide vahetamise kokkulepe (RT 1938, 9) jõustub kokkuleppe artikli 44 põhjal 1. mail 1938.

Tallinnas, 11. märtsil 1938.

Välisminister Fr. A k e l.

229. ⁷ Välisministeeriumi teadaanne.

Välisministeerium teatab, et Roomas 23. novembril 1933 sõlmitud Raudteedel reisijate ja pagasiveo rahvusvaheline konventsioon (RKR) ja Raudteedel kaubaveo rahvusvaheline konventsioon (RKK) (RT 1935, 52) jõustuvad 1. oktoobril 1938 järgmiste riikide suhtes: Saksa, Belgia, Taani, Danzigi vaba linn, Eesti, Prantsuse, Kreeka, Ungari, Itaalia, Läti, Liechtenstein, Luksemburg, Norra, Madalmaad, Poola, Rumeenia, Rootsi, Šveits, Tšehhoslovakkia, Türgi, Jugoslaavia.

Tallinnas, 16. märtsil 1938.

Välisminister Fr. A k e l.

Valimiste Peakomitee otsus 18. märtsist 1938

230. Põhiseaduse § 40 kolmandas lõikes p. 3 tähendatud omavalitsuste esinduskogude poolt valitava esindajatekogu valimise asjas.

1. Linna-, alevi- ja vallavolikogudel teostada Vabariigi Presidendi valimise seaduse (RT 1937, 71, 591) § 26 ja 28 ettenähtud valijameeste valimine 29. märtsil 1938.

2. Vabariigi Presidendi valimise seaduse § 27 ettenähtud maaomavalitsuste esindajate valimine teostada 9. aprillil 1938.

3. Vabariigi Presidendi valimise seaduse § 28 ettenähtud linnaomavalitsuste esindajate valimine teostada 9. aprillil 1938.

Juhatuskiri Valimiste Peakomitee eeltoodud otsuse juurde.

a) Kohtades, kus linna-, alevi- või vallavalitsused on volikogu ülesannetes, teostavad käesoleva otsuse p. 1 nimetatud valimise vastavad linna-, alevi- või vallavalitsused.

b) Valijameeste valimistoimetuse lõppemisel tuleb valimiste resultaadid kohe teatavaks teha ja edasi saata väljavõtte vastavast volikogu protokollist valla- ja alevivanematel ajutise maavalitsuse esimehele ja linnavalitsustel Tallinna linnapeale.

c) Omavalitsuste poolt valitavate esindajate valimistoimetuse lõppemisel tuleb ajutiste maavalitsuste esimeestel ja Tallinna linnapeal valimiste resultaadid otsekohe teatavaks teha Valimiste Peakomiteele ja viivitamatult Peakomiteele edasi saata kõik valimistoimetusse puutuvad materjalid (valimisprotokollid, valimissedelid, ärakirjad koosoleku kutseist ja kõik muu valimistesse puutuv materjal).

d) Kui Vabariigi Presidendi valimise seadusega (§ 27 ja 28) määratud valimiskoosoleku kokkukutsuja ja juhataja on takistatud oma ülesannete täitmises, siis kutsub valimiskoosoleku kokku ja juhatab seda koosolekut vastava isiku seaduslik asetäitja või kohustetäitja.

e) Valijameeste ja omavalitsuste poolt valitavate esindajate valimisel tuleb silmas pidada, et Vabariigi Presidendi valimise seaduse § 29 nõude kohaselt ei või ei valijameheks ega esindajaks valida Riigivolikogu ega Riiginõukogu liikmeid.

f) Ajutiste maavalitsuste esimeestel Peakomitee käesolev otsus ja juhatuskiri teatavaks teha valla- ja alevivalitsustele ja hoolt kanda, et Peakomitee otsus täpselt täidetak.

g) Ajutiste maavalitsuste esimeestel ja Tallinna linnapeal saata valijameestele kutsed valijameeste koosolekust osavõtmiseks hiljemalt 1. aprillil 1938.

Tallinnas, 18. märtsil 1938.

Peakomitee abiesimees K. Terras.

Peasekretär A. Mägi.

Harju ajutise maavalitsuse poolt 27. jaanuaril 1938 vastu võetud ja Siseministri poolt 4. veebruaril 1938 kinnitatud

231. Täiendus sundmäärusele jalgrataste registreerimise kohta Harjumaal.

Alus: Kohaliku omavalitsuse ajutise korralduse määruse elluviimise reeglite § 7 (VSKK 1917, 173, 953), Kubermangu ja maakonna Semstvo asutiste seaduse § 108 (VSKK 1917, 157, 870) ja Maakondade ajutise valitsemise seaduse § 5 (RT 1934, 5, 40).

I.

Sundmääruses jalgrataste registreerimise kohta Harjumaal (RT 1937, 86, 719) § 2 täiendatakse kolmanda lõikega järgmiselt:

Valdades, kus võetakse jalgrattamaksu, eelnimetatud registreerimise tunnistust asendab maksukviitung.

II.

Käesolev täiendus astub jõusse kaks nädalat pärast avaldamist Riigi Teatajas.

Harju ajutise maavalitsuse esimees K. R. Ruus.

Sekretär S. Leidtorp.

Tartu ajutise maavalitsuse poolt 22. detsembril 1937 vastu võetud ja Siseministri poolt 7. märtsil 1938 kinnitatud

232. Tartumaal 1938/1939 a. ajutisele maavalitsusele võetavate maksude määrus.

Alus: Ajutise seaduse valla- ja maakonnaomavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aruannete kohta (RT 1920, 18/19, 83 ja 1921, 3, 19) § 37, 46, 47—51, Põhiärimaksu (patendimaksu) muudatuste seaduse (RT 1928, 44, 256, teine osa IV) § 4 ja Maakondade ajutise valitsemise seaduse (RT 1934, 5, 40) § 5, 6 ja 11.

I. Maks kaubandus-tööstusettevõtete äritunnistustelt.

§ 1. Tartumaa valdade piires asuvad kaubandus- ja tööstusettevõtted on kohustatud maksma riigi-põhiärimaksu (patendimaksu) määrast 50% lisapõhiärimaksu ajutise maavalitsuse heaks.

§ 2. Lisa-põhiärimaks tasutakse Eesti Panga Tartu osakonda ajutise maavalitsuse arvel ühel ajal äritunnistuse võtmisega.

II. Maks laskeriistalubadelt.

§ 3. Tartumaa valdade elanikele antavatelt laskeriistalubadelt võetakse maksu ajutise maavalitsuse heaks 50 senti aasta kohta igalt laskeriistalolt, missugune maks tasutakse ajutise maavalitsuse kassasse.

III. Maks lõbustustelt.

§ 4. Lõbustusmaksu Tartumaal ajutise maavalitsuse heaks võetakse kõigilt avalikelt ja kinnistelt maksulistelt pidudelt, lõbustustelt ja etendustelt, milliseid korraldatakse Tartumaal väljaspool linnade ja alevite piire, järgmisel määral:

1) äriliste ettevõtete (kinod, tsirkused jne.) poolt korraldatavalt ja igasugustelt isiklikuks tuluks toimepandavalt pidudelt, lõbustustelt ja etendustelt — 20% pääsmete hinnast;

2) Tartumaal väljaspool linnade ja alevite piire asuvate haridus-, karskus-, põllumeeste-, maanaiste (perenaiste), laulu-mängu- ja raamatukoguseltside ja riiklikke sihte taotlevate liitude ja nende allüksuste poolt korraldatavalt pidudelt, lõbustustelt ja etendustelt — 5% pääsmete hinnast;

3) kõigilt teistelt pidudelt, lõbustustelt ja etendustelt — 10% pääsmete hinnast.

§ 5. Lõbustusmaksust on vabad:

1) kaitseliidu ja naiskodukaitse üksuste ning vabatahtlikkude tuletõrje ühingute poolt korraldatavad peod, pidustused ja perekonnaõhtud;

2) koolide ja koolide hoolekogude poolt koolide heaks korraldatavad peod ja pidustused;

3) koolide juures asuvate noorsoo organisatsioonide ja väljaspool kooli asuvate nende noorsoo organisatsioonide, mis kantud Haridusministeeriumi Noorsoo-osakonnas peetavasse sellekohasesse noorsoo organisatsioonide registrisse, poolt korraldatavad mittealalised avalikud etendused, mille puhastulu läheb noorsoo organisatsioonide tegevuse arendamiseks;

4) avalike rahvamajade võrku arvatud rahvamajade ülalpidajate poolt korraldatavad peod ja pidustused.

§ 6. Ajutisel maavalitsusel on õigus lõbustusmaksust vabastada või maksu vähendada kontsertidelt, etendustelt, pidudelt, pidustustelt, perekonnaõhtuult ja lõbustustelt riigikaitselikuks, sportlikuks, heategevaks, kunstiliseks, kultuuriliseks, karskuslikuks, hariduslikuks ja põllumajanduse arendamise otstarbeks.

§ 7. Kõik lõbustusmaksu alla kuuluvate avalike ja kinniste maksuliste pidude, lõbustuste ja etenduste korraldajad Tartumaal väljaspool linnade ja alevite piire on kohustatud vähemalt 48 tundi enne peo, lõbustuse või etenduste toimumist kõik peo, lõbustuse või etenduse pääsmed laskma registreerida ja tembeldada ajutises maavalitsuses või kohalikus vallavalitsuses, mille juures ajutisel maavalitsusel või vallavalitsusel on õigus lõbustusmaksu, Eesti Punase Risti maksu ja Eesti Kultuurkapitali maksu (kui viimastest maksudest pidu ei ole vaba) enne peo toimumist sisse nõuda, kui maksude tasumise kohta tekivad põhjendatud kahtlused, ja võtta lõbustusmaksu arvestamise aluseks registreeritud pääsmed.

§ 8. Maksuliste pidude, etenduste ja lõbustuste korraldaja on kohustatud müüdnud pääsmete järele ajutise maavalitsuse, Eesti Punase Risti ja Eesti Kultuurkapitali heaks arvatavad maksud ära tasuma pääsmed registreerinud asutisele hiljemalt kahe nädala jooksul peale peo, lõbustuse või etenduse toimumist.

Pidude etenduste korraldajad on kohustatud müümata pääsmed ja müüdnud pääsmete kontsud esitama ajutisele maavalitsusele või vastavale vallavalitsusele kontrollimiseks lõbustusmaksu tasumise korral.

§ 9. Vallavalitsuste kassasse iga kuu laekunud lõbustusmaksu summad antakse vallavalitsuste poolt üle hiljemalt järgneva kuu 10. päevaks ajutise maavalitsuse kassale.

§ 10. Registreerimata ja tembeldamata pääsmeid ei tohi pidada lõbustusmaksu alla kuuluvate pidude kassaruumis ega eelmüügil ja neid pääsmena müüa ega ka kasutada.

§ 11. Pääsmeks loetakse igasugune märk, mille abil sellega varustatu pääseb etendusruumi ja milline on käesoleva määruse nõuete kohaselt koostatud, registreeritud ja tembeldatud.

§ 12. Pääsmed pidustustele, lõbustustele ja etendustele registreerimisele esitamisel peavad olema raamatuisse köidetud ja koosnema: kontsust, pääsmest ja kontramargist; kaks viimast osa peavad olema kontsude küljest äraarebitavad. Pääsmel ja kontsul peab tähendatud olema pidustuste või lõbustuste toimepanija nimetus, pidustuse aeg (aasta ja kuupäev), koht, pääsme hind ja järjenumbr.

Pääsmete kontsudest peab olema nöör läbi tõmmatud ja viimasele lehele pöördel tähendatud üldine pääsmete arv raamatus.

§ 13. Kui pääsmeid avalikele ja kinnistele maksulistele pidudele, lõbustustele ja etendustele asendavad kutsekaardid, siis nende kohta maksavad § 7—12 nõuded, arvatud välja raamatuisse köitmine ja kontsuks ning kontramargiks jaotamine, mis kutsekaartide kasutamisel võib jääda ära.

§ 14. Ettemakstud lõbustusmaks müümatajäänud pääsmeilt maksatakse registreeriva asutise poolt tagasi, kui temale on esitatud selleks otsustavaks pääsmete kontsud ühes järelejäanud pääsmetega kahe nädala jooksul, arvates etenduse toimumise päevast.

§ 15. Müümata pääsmeiks loetakse ainult need, millised kontsude küljest lahti rebimata.

§ 16. Ajutisel maavalitsusel ja kohalikul vallavalitsusel on õigus oma esindajate ja volinike kaudu kontrollida pidudele, lõbustustele ja etendustele pääsemist ning selleks pääsmete müümist.

§ 17. Lõbustusmaksu kontrolörideks määratud isikuil, on nagu politseilgi õigus pääset lunastamata pääseda kassa- ja pääsmetega lubatavaisse ruumesse ja seal pääsmeid kontrollida. Lõbustuste, etenduste ja pidude korraldamises vastutavad isikud või nende asemikud on kohustatud andma kontrolöridele kõiki nende ametikohuste täitmisel vajalikke teateid ja esitama nõutavaid tõendusid. Vastutavate isikute nimekiri peab vastaval kuupäeval ruumi uksele, kuhu pääsmetega lastakse — pidu, etendust või lõbustust koraldava organisatsiooni juhatuse või isiku allkirjadega tõestatult nähtavale kohale pandud olema enne pääsmete müügi algust kassast.

§ 18. Politsei või kontrolöri poolt leitud registreerimata ja tembeldamata pääsmeilt nõutakse lõbustusmaks sisse kahekordses suuruses, selle juures pääsmeilt, millel hind märkimata, kõige kõrgema pääsme hinna järgi.

Samuti on kohustatud peo toimepanija tasuma kahekordses suuruses ning kõige kõrgemahinnalise pääsme järgi lõbustusmaksu neilt isikuil, keda leitakse pääsmeta või tembeldamata pääsmega ruumes, kuhu pääsemine ette nähtud maksulistele pääsmete esitamisel.

Peotegelased ja muud etendusele maksuta lastud isikud peavad olema varustatud sellekohaste nimeliste kaartidega või nähtaval kohal kantavate eriliste tegelasmärkidega.

§ 19. Lõbustusmaksu määruse rikkujad võetakse vastutusele KRS § 122 põhjal, kui seadustes pole ette nähtud teist karistust.

Tasumata jäänud lõbustusmaks nõutakse sisse pidude ja etenduste toimepanijailt kahekordses suurus.

§ 20. Ühes ajutise maavalitsuse heaks võetava lõbustusmaksuga kuuluvad tasumisele ja sissenõudmisele Eesti Punase Risti seaduse (RT 1925, 109/110, 62) § 1 ja Eesti Kultuurkapitali seaduse (RT 1925, 109/110, 47) § 7 alusel pidustustelt ja etendustelt võetavad maksud, nimelt: Eesti Punasele Ristile 10% ajutisele maavalitsusele võetava lõbustusmaksu (§ 4) summa suurusest ja Eesti Kultuurkapitalile samuti 10% ajutisele maavalitsusele võetava lõbustusmaksu summa suurusest (§ 4).

IV. Kantsleimaks.

§ 21. Kantsleimaksu võetakse ajutise maavalitsuse poolt antavailt tunnistustelt, ärakirjadelt, lubadelt ja väljavõtetelt 25 senti leheküljelt. Lehekülje arvatakse vähemalt 25 rida, misjuures leheküljed, milles alla 25 rea, arvatakse üheks leheküljeks.

§ 22. Ajutisele maavalitsusele tõestamiseks esitatavailt dokumentidelt võetakse kantsleimaksu 25 senti tõestamiseks esitatava dokumendi leheküljelt, misjuures täieks leheküljeks loetakse 25 tekstirida ning iga lehekülg alla 25 rea loetakse terveks.

Allkirja tõestamise eest võetakse kantsleimaksu 25 senti.

V. Lõppeeskirjad.

§ 23. Ajutisel maavalitsusel on õigus anda selgitavaid juhiseid käesoleva määruse käsitlemiseks.

§ 24. Käesolev määrus hakkab kehtima 1. aprillil 1938 ja selle kehtimahakkamisega kaotab kehtivuse Tartu ajutise maavalitsuse poolt 14. detsembril 1936 vastu võetud ja 18. septembril 1937 muudetud maksude määrad Tartumaal 1937/38 eelarveaastal (RT 1937, 20, 171 ja 1937, 83, 694).

Tartu ajutise maavalitsuse esimees H. Lauri.

Sekretär H. Treial.